

EDC/HRE ZA DIREKTORE

Svjesnost

Ispravno ili pogrešno?

Priprema

Pojašnjenje i provedba

Akcija

Prava tokom realizacije

ŠKOLA BAZIRANA NA LJUDSKIM PRAVIMA

ŠKOLA BAZIRANA NA LJUDSKIM PRAVIMA

Poglavlje škole zasnovane na ljudskim pravima

U ovom dijelu, kao direktor/ica škole, vjerovatno ćete pronaći neobičan prijedlog: procijeniti svoju školu kroz prizmu ljudskih prava. Ovaj fokus može imati mnogo pozitivnih aspekata, gdje je najvažnije da osnovni sistem vrijednosti u dovoljnoj mjeri promovira inkluzivno učenje i lični razvoj svakog učenika/ce u vašoj školi. Da li su nastavnici/ce, školsko osoblje, roditelji, odbor i vi sami aktivno uključeni u ovaj napor i tretirani s istim poštovanjem?

U tu svrhu predlažemo da razgovaramo o pet tema, popraćenih sa pet povezanih pitanja:

1. Da li je vaša škola **proaktivno inkluzivna** tako što traži i omogućava učešće svih učenika/ca, posebno onih koji su 'različiti' etnički, kulturološki, lingvistički, socio-ekonomski i u smislu vještina i kompetencija?
2. Da li je vaša škola **akademski efikasna i relevantna** za daljnje unaprjeđenje potreba učenika/ca za životnim vještinama, potrebnim znanjem i kompetencijama?
3. Da li je vaša škola **dovoljno sigurna** i zdrava da osigura učenicima/cama emocionalnu, psihološku i fizičku dobrobit?
4. Da li je vaša škola **rodno-odgovorna** u kreiranju okruženja i kompetencija koje podržavaju jednakost?
5. Da li vaša škola aktivno uključuje učenike/ce, njihove porodice i zajednicu **u svim aspektima** školskog života??

Za svih pet tema pronaći ćete kratki uvodni tekst kao podršku vama i vašim saradnicima, nakon čega slijedi lista indikatora za provjeru cijelog tima. Također i vi možete pronaći i navesti dodatne teme.

Naš prijedlog samoprocjene je sljedeći:

Jednostavno odaberite **jednu** od pet ponuđenih tema. Unutar te odabrane teme, molimo vas da suzite procjenu na 10 indikatora koji vas najviše zanimaju.

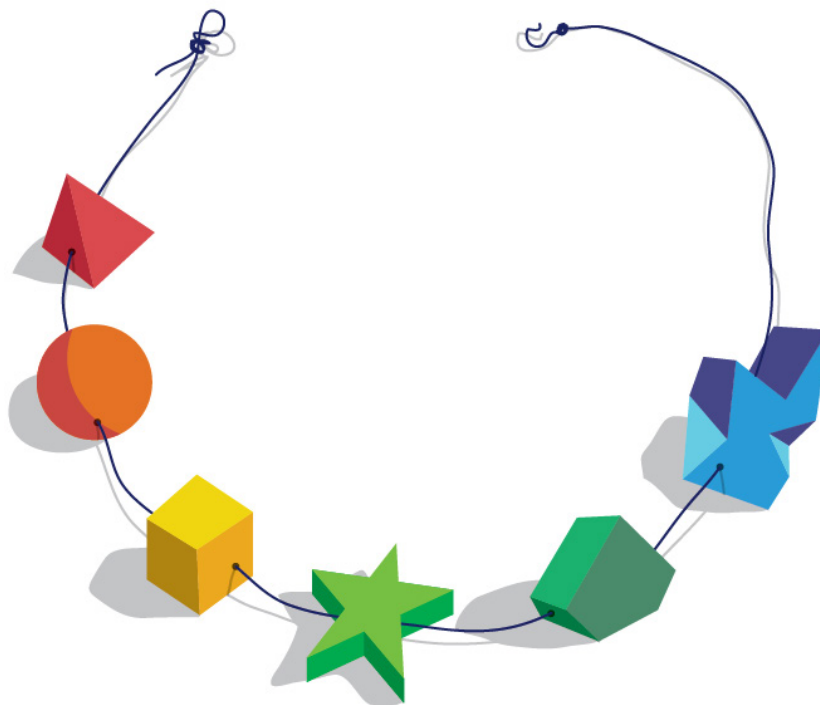
	(Tema 1) Inkluzivnost	(Tema 2) Efektivnost	(Tema 3) Zdravlje i sigurnost	(Tema 4) Ravno- pravnost spolova	(Tema 5) Učešće u zajednici
Ključna pitanja	Koliko je inkluzivna moja škola i šta je osnovno razumijevanje koncepta inkluzije među uposlenicima u mojoj školi?	Koliko je moja škola akademski efikasna u ispunjavanju obećanja kvalitetnog obrazovanja za sve?	Da li je moja škola sigurno i zdravo okruženje za učenike/ce i njihovo emocionalno, psihološko i fizičko blagostanje?	Da li je moja škola rodno osjetljiva pri stvaranju okruženja i kompetencija koje podržavaju jednakost?	Koliko aktivno su angažovani učenici/ce i njihove porodice u svim aspektima školskog života?

Poglavlje škole zasnovane na ljudskim pravima - Tema 1:

Inkluzivnost u školi, zasnovana na ljudskim pravima

Svjesnost

Kao i drugi direktori/ce škola, i vi ste to čuli i pročitali stotinama puta: Obrazovanje je prepoznato kao ljudsko pravo u brojnim važnim međunarodnim konvencijama. Konvencija UN-a o pravima djeteta (eng. Convention on the Rights of the Child; te CRC, CROC, ili UNCRC) posebno se poziva na prava djece mlađe od 18 godina. Prepoznaje obrazovanje kao zakonsko pravo i jednake mogućnosti za svako dijete. Njegov član 28. garantuje besplatno obavezno osnovno obrazovanje za sve, progresivno besplatno srednje obrazovanje, koje bi u svakom slučaju trebalo biti dostupno svima, kao i pristup visokom obrazovanju po pitanju kapaciteta. Navodi se obaveza države da usvoji mjere u vezi sa školom, prisustvom na nastavi i disciplinom, uz zaštitu dostojanstva djece. Ohrabruje međunarodnu saradnju u pogledu obrazovanja, posebno uklanjanje neznanja i nepismenosti i promovira pristup naučnom i tehničkom znanju. Član 29. definira ciljeve obrazovanja, prepoznajući individualnost djece, preporučuje da obrazovanje treba usmjeriti prema razvoju ličnosti i talentima svakog djeteta i njegovoj sposobnosti.

U cjelini, osim odredbi koje se odnose na pristup, pravo na obrazovanje obuhvata obaveze država da se suzdrže od diskriminacije na svim nivoima obrazovnog sistema i da postave minimalne obrazovne standarde za poboljšanje kvaliteta obrazovanja.

A sada: vi ste vođa svoje škole. Imate ograničene resurse i suočeni ste sa dnevnom rutinom i svakodnevnim problemima koje treba riješiti. Ogroman je zadatak osigurati osnovno funkcionisanje škole. Pored toga, morate

održavati ugodno i prijateljsko okruženje i educirati sve učenike/ce bez obzira na spol, fizičke, intelektualne, socijalne, emocionalne, lingvističke ili ostale pojedinačne karakteristike. Vaša škola mora biti inkluzivna institucija, što je regulisano zakonom u mnogim zemljama. Kakav zadatak!

Odgovorni ste da osigurate da svo školsko osoblje poštuje i promovira različitost i jednakost prilika za sve. Štaviše, želite da svi tretiraju različitost kao priliku, a ne kao prepreku kvalitetnom obrazovanju.

Ali gde ste vi u cijelom procesu? Koja su vaša lična sjećanja kada je u pitanju inkluzija? Jeste li ikada lično doživjeli trenutak neinkluzivnosti? Jeste li uvijek bili uspješan učenik/ca, učitelj/ica i direktor/ica škole koji/a je podizao/la svijest kad drugi nisu uključeni? Vrijedilo bi kritički razmotriti ovo pitanje i samostalno procijeniti svoju situaciju, iskustvo i vrijednosti. Hoćete li nešto poduzeti samo kada se u potpunosti slažete da podržite sve koji su uključeni u akciju zajedno s vama? Na taj način pružate drugima iskustvo inkluzivnosti iz prve ruke i dokaze o tome koliko intenzivno je HRBS uključen u praktičnim promjenama tako da svi učenici mogu uspjeti - bez obzira na njihovo porijeklo, vještine i kompetencije.

Iskustvo pokazuje da će ove promjene ići na ruku svim učenicima/ama vaše škole u kojoj podržavaju kvalitetnu nastavu i učenje za sve. Štaviše, nisu samo učenici/e ti koji će imati korist - svi ostali će se osjećati uključeno. U inkluzivnom mikro-društvu koje obuhvata roditelje, nastavnike/ce, školsko osoblje i administraciju, odbor i svi u zajednici će sarađivati sa vašom školom. Jeste li spremni za ovu avanturu?

Što je još važnije, vaši nastavnici/ce trebaju imati ili razviti široko razumijevanje inkluzije. Na sastanke sa svojim stručnjacima (školskim pedagogom/icom, psihologom/injom ili učiteljima/cama sa dodatnom obukom u ovoj oblasti) morate pronaći načine da podržite ostalo nastavno osoblje u tom razvoju.

Prvo, svi navedeni moraju imati osnovno razumijevanje inkluzivnosti. Sljedeći link bi mogao pomoći u razjašnjavanju ovog koncepta.

Uključenost u obrazovanje je više od onoga što mnogi misle! <https://inclusiveeducation.ca/about/what-is-ie/> (August 18, 2020)

Od svoje početne koncepcije početkom 20. stoljeća, pa sve do nedavno, "inkluzivno obrazovanje" protumačeno je kao „inkluzija učenika/ca s invaliditetom“ ili, posebnim obrazovnim potrebama“ u redovnoj nastavi u učionici. Mnogi i dalje razumiju pojam u tom smislu.

Međutim, inkluzivno obrazovanje znači da svi učenici pohađaju nastavu i da su dobrodošli u škole, u redovnim odjeljenjima prilagođenim uzrastu gdje ih podržavaju da uče, doprinose i učestvuju u svim aspektima školskog života.

Inkluzivno obrazovanje govori o tome kako razvijamo i dizajniramo svoje škole, programe i aktivnosti, tako da svi učenici mogu zajedno učiti i učestvovati.

Inkluzivno obrazovanje je osiguravanje pristupa kvalitetnom obrazovanju za sve učenike/ce, te efikasno zadovoljavanje njihovih različitih potreba na način koji odgovara, prihvata, poštuje i podržava. Učenici učestvuju u obrazovnom programu u okviru zajedničkog učenja s podrškom za smanjenje i uklanjanje prepreka koje mogu dovesti do isključenja.

Inkluzivno obrazovanje se provodi u zajedničkom obrazovnom okruženju, u kojem učenici uče iz različitih sredina i sa različitim sposobnostima, zajedno u inkluzivnom okruženju. Uobičajena okruženja za učenje većinom se koriste tokom redovnog nastavnog vremena i mogu uključivati učionicu, biblioteku, salu za sport, pozornicu i muzičku sobu, kafeteriju, igralište i lokalnu zajednicu. Dakle, zajedničko okruženje za učenje je mjesto u kojem učenici s intelektualnim poteškoćama ili drugim posebnim potrebama mogu učiti zajedno sa svojim vršnjacima, a ne odvojeno.

Efikasna uobičajena okruženja za učenje:

- Omogućavaju svakom učeniku/ci da u potpunosti učestvuje u okruženju za učenje koje je dizajnirano za sve učenike/ce i koje se dijeli s ostalim vršnjacima u odabranom obrazovnom okruženju.
- Osiguravaju pozitivnu klimu, promoviraju osjećaj pripadnosti i osiguravaju učeniku/ci napredak ka odgovarajućim ličnim, socijalnim, emocionalnim i akademskim ciljevima.
- Reaguju na individualne potrebe za učenjem pružajući dovoljan nivo podrške i primjenjujući nastavnu praksu i principe usmjerenih na učenike/ce.
- Uobičajeno okruženje za učenje: inkluzivno okruženje u kojem je nastava kreirana tako da bude omogućena

učenicima/ama različitih sposobnosti zajedno sa njihovim vršnjačkim grupama u lokalnoj školi, istovremeno odgovarajući na njihove individualne potrebe kao učenika/ca i koja se koristi za većinu nastavnih sati.

Omogućiti da svako dijete ima jednake mogućnosti za obrazovni napredak, ostaje izazov širom svijeta. [Cilj Održivog razvoja 4](#) o obrazovanju i [Akcionog okvira za obrazovanje 2030.](#) naglašava inkluzivnost i jednakost kao temelje za kvalitetno obrazovanje.

Kako biste uspješno ispunili ovaj zadatak, tj. učinili vašu školu inkluzivnijom, morate imati podršku vaših kolega od samog početka. Sa svojim timom trebali biste razvijati plan o tome kako bi svi mogli učestvovati, te da biste bolje razumjeli situaciju u svojoj školi i zainteresovane strane u ovom procesu.

Priprema

Koje korake poduzeti?

1. Formirajte tim sa kojim ćete raditi tokom cijelog procesa. Započnite sa svojim timom raspravljajući o pristupu i razmotrite listu pokazatelja.
 - a. Izaberite najvažnije za svoju školu.
 - b. Dodajte indikatore za koje smatrate da nedostaju.
 - c. Ispunite obrazac sa desetak pokazatelja koji su vam važni. Obavezno odaberite neki pokazatelji gdje se dobro snalazite, a neki gdje trebate dodatni razvoj.

2. Sa svojim timom pripremite akcioni plan i vremenski okvir za prvu procjenu, koja će biti osnova za dalji razvoj. U procjenu trebate uključiti:
 - a. Učenike/ce
 - b. Nastavnike/ce
 - c. Ostalo školsko osoblje
 - d. Roditelje
 - e. Školski odbor
 - f. Članove zajednice sa kojima možda sarađujete
 - g. ...

3. Razviti akcioni plan i vremenski okvir. Obavezno uključite:
 - a. Profil škole nakon prvog ocjenjivanja.
 - b. Korake koje treba preduzeti (u narednih 6 meseci).
 - c. Druga procjena , kako bi naučili više o razvoju događaja.

25 mogućih indikatora za procjenu inkluzivnosti u vašoj školi:

1. Škola ima misiju / viziju i pravila o inkluzivnom obrazovanju zasnovanu na ljudskim pravima, uključujući politiku protiv diskriminacije.
2. Nastavnici/ce mogu razumjeti i objasniti puno značenje „inkluzivnog obrazovanja“ (dalje učenici/ce sa invaliditetom ili sa posebnim potrebama za učenjem).
3. Svi učenici/ce koji imaju prebivalište u nadležnosti škole pohađaju školu, osim ako su roditelji odlučili poslati svoje dijete u privatnu ili drugu školu (tamo gdje je to primjenjivo).
4. Svi učenici/ce idu u razred koji odgovara njihovoj dobi.
5. Škola i njeni objekti su fizički dostupni svim učenicima/cama.
6. Škola zna koje profesionalne organizacije, paraprofesionalci, zagovaračke grupe, i organizacije u zajednici mogu ponuditi resurse za inkluzivno obrazovanje, od kojih će imati koristi učenici/ce različitog porijekla i sposobnosti.
7. Škola koristi nekoliko načina ocjenjivanja učenika/ca, te ne ocjenjuje učenike/ce na osnovu testova, performansi niti objavljuje njihove rezultate.
8. Škola ima predviđene mjere za pomoć učenicima/cama sa invaliditetom i / ili posebnim potrebama, posebno u pogledu njihove zaštite i osiguranja njihovog učenja (npr. Brajevo pismo, materijali, višejezični izvori).
9. Nastavnici/ce posjećuju „uzorne škole“ i / ili pohađaju radionice o razvoju inkluzivnih učionica i škola. Stoga se redovno stručno usavršavaju da razviju potrebna znanja, vještine i stavove za zadovoljavanje potreba svojih učenika/ca u učionicama, na inkluzivan način.
10. Roditelji i grupe u zajednici upoznati su sa inkluzivnim obrazovanjem i nude ideje i resurse koji pomažu školi da postane inkluzivnija.
11. Škola demonstrira na specifične načine kako njeni administratori i nastavnici/ce razumiju važnost inkluzivnog obrazovanja (takvi načini uključuju mehanizme garancije pristupa školi svim učenicima bez obzira na njihovo porijeklo ili sposobnost).
12. Škola ima (ili planira da angažuje) raznoliko školsko osoblje (koje čine žene i muškarci) različitog porijekla u pogledu rase, etničke pripadnosti, fizičke sposobnosti, religije, jezika, socijalno-ekonomskog statusa itd.). U zemljama u kojima su imenovani nastavnici/ce u školama od strane države, na osnovu rezultata ispita, itd, škole iskorištavaju različitih elemenata koje njihovo osoblje donosi sa sobom.
13. Škola pokazuje poštovanje prema učenicima/cama svih religija; učenici/ce imaju mogućnosti za učenje o različitim religijama i sistemima vjerovanja, prema potrebi, u svojoj školi.
14. Škola ima stalnu opskrbu čistom vodom za piće i služi ili prodaje zdravu, hranjivu i visokokvalitetnu hranu / grickalice, istovremeno prilagođavajući i poštujući dijetetsku ishranu i pravila različitih religija.
15. Nastavnici/ce postavljaju velika očekivanja svim učenicima/cama, bez obzira na njihovo porijeklo ili sposobnosti, i ohrabruju ih da završe školu.
16. Nastavnici/ce su svjesni resursa koji su im na raspolaganju, kako bi pomogli učenicima/cama sa posebnim potrebama, uključujući posebnim obrazovnim potrebama.
17. Svi učenici/ce imaju udžbenike i materijale koji odgovaraju njihovim potrebama za učenjem.
18. Aktivnosti učenja odvijaju se u više formata kao što su pojedinačni, parovi, male grupe i nastava u cijelom razredu, u kojoj su osigurane heterogene učeničke grupe.
19. Učenicima/cama se pruža prilika da nauče svoj maternji jezik, dok istovremeno savladavaju službeni jezik(e) nastave.
20. Svi učenici/ce doprinose razvoju smjernica i pravila za svoju učionicu i školu koja njeguje inkluziju, nediskriminaciju i sprječavanje nasilja i zlostavljanja.
21. Procesi učenja i poučavanja, kao i materijali za učenje uključuju učenike/ce na uravnotežen i nediskriminatoran način, bez obzira na njihovo porijeklo ili sposobnost.
22. U materijalima za učenje koje pruža škola, djeca različitog porijekla i sposobnosti su prikazana na pozitivan način. Učenici razumiju koncept inkluzije u obrazovanju i mogu prepoznati kulturne, vjerske, etničke, rodne i druge pristranosti u materijalima za učenje.
23. Učenici/ce sa fizičkim invaliditetom imaju mogućnosti za fizičku igru i razvoj.
24. Školska kultura potiče saradnju i timski rad među nastavnicima/cama i ostalim školskim osobljem, učenicima/cama, roditeljima i članovima zajednice, kada je to potrebno.
25. Učenici/ce i roditelji učestvuju u donošenju odluka.

Akcija

Unutar svojeg tima izaberite 10 indikatora sa liste.

Odabrani pokazatelji za inkluzivnost	Status ovog pokazatelja u mojoj školi, na skali od 1 do 10	Koraci koje treba preduzeti (prikupljeni za vrijeme diskusije)
1)	1.....10	
2)	1.....10	
3)	1.....10	
4)	1.....10	
5)	1.....10	
6)	1.....10	
7)	1.....10	
8)	1.....10	
9)	1.....10	
10)	1.....10	

1. Na osnovu gornje liste, pripremite brošuru koja će se dati svim učesnicima/cama uključenim u proces procjene.
2. Formirajte okrugle stolove sa različitim učesnicima/cama (učenicima/cama, nastavnicima/cama, članovima osoblja, roditeljima, članovima odbora itd.). Članovi/ce odbora mogu se sastati povodom velikog školskog događaja, ili na zakazanim sastancima, prema njihovoj dostupnosti.
3. Zamolite ih da razgovaraju o svojoj procjeni i komentarima.
4. Zadajte im da iznesu prijedloge za poboljšanje.
5. Prikupite sve komentare i prijedloge u svom timu.
6. Osmislite jasan i djelotvoran glavni plan za narednih 6 do 12 mjeseci.
7. Prikažite glavni plan svim uključenim strankama.
8. Isplanirajte naredni period procjene (transparentnost je na prvom mjestu!).

Poglavlje škole zasnovane na ljudskim pravima - Tema 2:

Efektivnost škole bazirane na ljudskim pravima

Svjesnost

Svako dijete ima pravo na obrazovanje. Ovo osnovno načelo je dalje razvijeno u Cilju 4 UN Agende 2030. Ono što svaki nastavnik/ca mora znati i razumjeti jeste da je obrazovanje samo po sebi nedovoljno: Učenici/ce svih starosnih grupa **imaju pravo na kvalitetno obrazovanje i efikasne pristupe učenju.**

Stoga je glavni cilj vaše škole osigurati upravo ovo: svi učenici/ce moraju imati priliku da postanu uspješni učenici/ce - na vlastitom nivou mogućih postignuća, bez obzira na spol. Obrazovanje za sve, kao ljudsko pravo ne može se postići bez vas. Zapitajte se koliko je vaša škola efikasna u svojoj sistematskoj podršci i koliko su uspješni vaši nastavnici/ce u pružanju podrške pojedinim učenicima/cama svakodnevno u njihovim učionicama.

Stvaranje okruženja za učenje koje pokazuje i promoviše široku definiciju kvaliteta mora biti od ključne važnosti za Temu 2 - Učinkovitost vaše škole zasnovane na ljudskim pravima. Mnogo je mogućih kriterijuma za efikasno učenje. U sljedeće četiri rubrike predlažemo da razmotrimo četiri važna aspekta kvaliteta: Kvalitet u okruženju za učenje, raspoloženje učenika/ca i spremnost za učenje, procese i sadržaj nastave i učenja, te krajnje ishode.

Kvalitetno okruženje za učenje uključuje:

- politike i prakse koje zabranjuju eksplicitnu ili implicitnu diskriminaciju, uznemiravanje, ponižavanje, nasilje, tjelesno kažnjavanje i zloupotreba droga,
- objekte sa odgovarajućim učionicama, zalihama čiste vode i toaletima,
- usluge koje promovišu sigurnost, fizičko i psihosocijalno zdravlje.

Kvalitetni učenici su:

- zdravi
- dobro nahranjeni
- spremni za učenje
- imaju podršku svoje porodice
- podržani od njihove zajednice

Kvalitetni procesi i sadržaj nastave i učenja:

- kompetencije usmjerene na učenike/ce i na životne vještine,
- sa pristupima obrazovanju i tehnološkim aplikacijama dizajniranim za smanjenje razlike i promovisanja kvalitetnog učenja,
- sa relevantnim kurikulumima i odgovarajućim materijalima za pismenost i računanje, i
- osnovno znanje kao i vještine i kompetencije za život.

Kvalitetni ishodi:

- definirani ishodi učenja (znanje, stavovi i vještine),
- pogodni načini za njihovo ocjenjivanje u učionici, školi i na nacionalnom nivou.

Priprema

Koje korake poduzeti?

1. Formirajte tim sa kojim ćete raditi tokom cijelog procesa. Započnite sa svojim timom raspravljajući o pristupu i razmotrite listu pokazatelja.
 - a. Izaberite najvažnije za svoju školu.
 - b. Dodajte indikatore za koje smatrate da nedostaju.
 - c. Ispunite obrazac sa desetak pokazatelja koji su vam važni. Obavezno odaberite neki pokazatelj gdje se dobro snalazite, a neki gdje trebate dodatni razvoj.

2. Sa svojim timom pripremite akcioni plan i vremenski okvir za prvu procjenu, koja će biti osnova za dalji razvoj. U procjenu trebate uključiti:
 - a. Učenike/ce
 - b. Nastavnike/ce
 - c. Ostalo školsko osoblje
 - d. Roditelje
 - e. Školski odbor
 - f. Članove zajednice sa kojima možda sarađujete
 - g. ...

3. Razviti akcioni plan i vremenski okvir. Obavezno uključite:
 - a. Profil škole nakon prvog ocjenjivanja.
 - b. Korake koje treba preduzeti (u narednih 6 meseci).
 - c. Druga procjena , kako bi naučili više o razvoju događaja

28 mogućih pokazatelja za procjenu efikasnosti vaše škole:

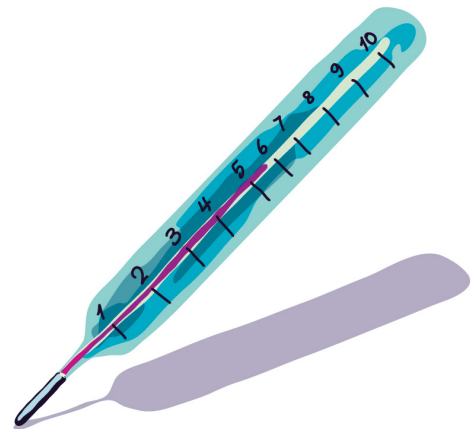
- 1) Škola ima jasnu misiju i / ili izjavu o viziji koja je istaknuta i vidljiva i adekvatno objašnjena svom školskom osoblju, učenicima, roditeljima i zajednici.
- 2) Škola ima, nadgleda i provodi politike i pravila protiv bilo kog oblika diskriminacije koji se odnose na upis i nastavu.
- 3) Škola ima, nadgleda i provodi politike i pravila protiv tjelesnog kažnjavanja i bilo kojeg drugog oblika nasilja.
- 4) Škola ima, nadgleda i provodi politike i pravila pravilne higijene, higijene nastavnika/ca, osoblja i učenika/ca.
- 5) Direktor/ica škole pruža strateško usmjeravanje i djelotvorno vodstvo putem nadzornog plana.
- 6) Škola se koordinira s lokalnim predškolskim centrima kako bi osigurala nesmetan nastavak ranog djetinjstva.
- 7) Postoje odgovarajući stolovi, stolice i prostori za učionicu kako bi se zadovoljile potrebe i sposobnosti svih učenika/ca.
- 8) Školski teren pruža učenicima dovoljan prostor za sigurnu igru i to - ako je moguće - na kreativan način.
- 9) Školske zgrade i objekti su čisti, sigurni i redovno se održavaju.
- 10) Učionice su uredne i imaju odgovarajuće osvjetljenje, ventilaciju, grijanje i hlađenje.
- 11) Dostupan je dovoljan broj čistih i odvojenih ženskih i muških toaleta za djevojčice i dječake, kao i žensko i muško školsko osoblje.
- 12) Svi učenici imaju pristup čistoj vodi za piće.
- 13) Postoji odgovarajući sistem za odlaganje otpada koji je osiguran i održavan.
- 14) Kurikulum i rad u učionici na značajan način podržavaju potrebe svakog učenika/ce na praktičan način. Ako to nije slučaj, preporučuju se odgovarajuće prilagodbe kurikuluma, ako je to moguće.
- 15) Nastavnici/ce su spremni i sposobni da se nose sa kontroverznim pitanjima (koja mogu proizaći iz sadržaja obrazovnih materijala, udžbenika i resursa za učenje) i pripremljeni da podstaknu kritičko razmišljanje i razumijevanje.
- 16) Nastavnici/ce redovno pripremaju planove predavanja i revidiraju ih u skladu s tim.
- 17) Po potrebi, nastavnici/ce podržavaju učenike/ce u stjecanju službenog jezika (jezika) nastave, poštujući i podržavajući učenje maternjeg jezika djece - koliko god je ovo moguće.
- 18) Nastavnici/ce prolaze odgovarajuću obuku o pristupima učenju usmjerenim na učenike/ce tako da aktivno učestvuju u njihovoj edukaciji, poštuju sve individualne razlike i unaprijeđuju dobrobit učenika/ca. Nastavnici/ce koriste nastavne metode koje odgovaraju dobi, sposobnosti i načinu učenja svakog učenika/ce.
- 19) Nastavnici/ce redovno procjenjuju uspjeh svojih učenika/ca, koristeći različite vrste ocjenjivanja, s ciljem pružanja povratnih informacija i smjernica koje će učenicima/cama pomoći da se poboljšaju.
- 20) Svi učenici/ce se potiču na zajednički rad u fleksibilnim i heterogenim grupama, da rješavaju probleme, kreiraju projekte i postižu svoje ciljeve učenja.
- 21) Svi učenici/ce se potiču da izraze svoje stavove i osjećaje kroz umjetnost (muzika, crtanje, drama, fotografija itd.)
- 22) Učenje u učionici je fleksibilno, dinamično i aktivno i događa se u kontekstu reda i stabilnost.
- 23) Svaka učionica ima „kutak za učenike/ce“ s dopunskim učenjem i rekreacijom, materijalima kao i prikazom učeničkih radova.
- 24) Škola poduzima pozitivne korake kako bi povećala prepoznavanje nastavnika/ca, poput promocije - gdje je to moguće - i dijeljenje pohvala.
- 25) Nastavnici/ce podržavaju svoje kolege dijeljenjem efikasnih nastavnih tehnika i razmjenom iskustava.
- 26) Nastavnicima/cama se pružaju mogućnosti za profesionalni razvoj kao i inovacije (npr. kroz projektno učenje ili tehnike samo-vršnjačke refleksije).
- 27) Nastavnici/ce imaju svoj dnevni boravak i / ili radni prostor.
- 28) Zajednica je mobilizirana za podršku nastavnicima/cama i njihovom podučavanju.

Akcija

Unutar svojeg tima izaberite 10 indikatora sa liste.

Odabrani pokazatelji za efektivnost	Status ovog pokazatelja u mojoj školi, na skali od 1 do 10.	Koraci koje treba preduzeti (prikupljeni za vrijeme diskusije).
1)	1.....10	
2)	1.....10	
3)	1.....10	
4)	1.....10	
5)	1.....10	
6)	1.....10	
7)	1.....10	
8)	1.....10	
9)	1.....10	
10)	1.....10	

1. Na osnovu gornje liste, pripremite brošuru koja će se dati svim učesnicima/cama uključenim u proces procjene.
2. Formirajte okrugle stolove sa različitim učesnicima/cama (učenicima/cama, nastavnicima/cama, članovima osoblja, roditeljima, članovima odbora itd.). Članovi/ce odbora mogu se sastati povodom velikog školskog događaja, ili na zakazanim sastancima, prema njihovoj dostupnosti.
3. Zamolite ih da razgovaraju o svojoj procjeni i komentarima.
4. Zadaite im da iznesu prijedloge za poboljšanje.
5. Prikupite sve komentare i prijedloge u svom timu.
6. Osmislite jasan i djelotvoran glavni plan za narednih 6 do 12 mjeseci.
7. Prikažite glavni plan svim uključenim strankama.
8. Isplanirajte naredni period procjene (transparentnost je na prvom mjestu!).

Poglavlje škole zasnovane na ljudskim pravima - Tema 3:

Procjena zdravstvenih politika, sigurnosti i zaštite u mojoj školi zasnovanoj na ljudskim pravima:

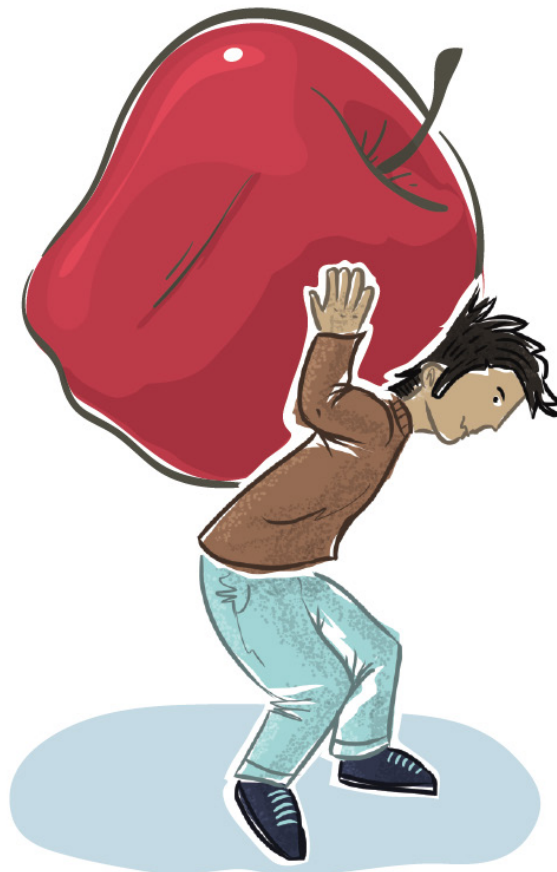
Svjesnost

Fizičko, mentalno i socijalno blagostanje međusobno su povezani ključni faktori za dobre rezultate učenja. Dobro fizičko zdravlje učenika/ca podstiče upis (posebno u obrazovnim ugroženijim populacijama), smanjuje izostajanje i ponavljanje nastave i potiče sticanje obrazovanja. Što se tiče mentalnog zdravlja, to je više od odsustva mentalnih bolesti. Mentalno zdravlje je stanje blagostanja koje omogućava ljudima da nastave sa svojim potencijalom za učenje, nose se sa normalnim stresom, i ostaju povezani sa zajednicom i prijateljima, što zauzvrat doprinosi socijalnoj dobrobiti.

Pored povećanja mogućnosti donošenja odluka u životu svakog pojedinca, promocija fizičke dobrobiti i mentalnog zdravlja kao osnovnih obrazovnih funkcija, pomaže učenicima da:

- se uspješno kreću svojim obrazovnim putovanjem,
- izgrade otpornost na nedaće,
- razvijaju proaktivne sposobnosti za suočavanje sa fizičkim i mentalnim bolestima.

Štaviše, pruža im vještine i samopouzdanje da samostalno potraže pomoć za ranu intervenciju ako je takvo nešto potrebno. (<https://www.education.vic.gov.au/school/teachers/health/mentalhealth/Pages/promoting-mental-health.aspx> 21. avgusta 2020)

Iako vašu odgovornost za opću dobrobit učenika/ca dijele i drugi članovi zajednice, škole moraju pružiti važne smjernice i pozitivan utjecaj na mnoge domene kroz svakodnevnu praksu:

1. **Politike vezane za dobrobit** u školama pomažu u učenicima/cama da obezbijede sigurno i bezbjedno fizičko okruženje i pozitivno psihosocijalno okruženje za učenike/ce, čime se proaktivno štite od povreda i nasilja kao što je zastrašivanje, zlostavljanje ili seksualno uznemiravanje.
2. **Pružanje sigurne vode za piće i toaleta** kao prvi koraci u stvaranju zdravog školsko okruženje jača pozitivne higijenske navike i ponašanja. S obzirom na krizu pandemije COVID-19, svi znamo koliko je ovo važno. Vaša škola mora pružiti odvojene sanitarne uslove i privatnost za djevojčice, kao važan faktor koji doprinosi smanjenju izostanka tokom i prije menstrualnog perioda.
3. **Zdravstveno obrazovanje zasnovano na vještinama** koje se fokusira na razvoj znanja, stavova, vrijednosti i relevantnih životnih vještina potrebnih za donošenje odgovarajućih, pozitivnih odluka, uspostavljanje cjeloživotnih zdravih praksi i smanjenja mogućnosti zloupotrebe supstanci.
4. U vašoj školi se održavaju **adekvatni časovi fizičkog vaspitanja** koji mogu imati pozitivan utjecaj na fizičko zdravlje, samopoštovanje, kognitivne funkcije vaših učenika/ca i nivo stresa i anksioznosti.
5. **Školske zdravstvene i prehrambene usluge** koje su dostupne, moraju biti sigurne i mogu se baviti problemima koji mogu biti privremeni ili dugotrajni.
6. Vaša škola ima za cilj **poboljšanje sociopsihološkog razvoja učenika/ca**, pružajući sigurno i podržavajuće okruženje za učenje, koje uključuje mjesta povezana sa školskim igranjem, vanškolske aktivnosti i put između škole i kuće. Ova različita školska okruženja imaju važan uticaj na to kako se učenici/ce osjećaju zbog odlaska u školu i stvaranja optimalne socio-emocionalne atmosfere u kojoj se promoviše efikasno i efektivno učenje.
7. **Fizičko kažnjavanje učenika/ca zabranjeno je u vašoj školi.** Kažnjavanje u školama je zabranjeno u mnogim evropskim zemljama, te je neprihvatljivo i štetno za mentalno zdravlje i efikasno obrazovanje. Tjelesno kažnjavanje suzbija nepoželjno ponašanje na kratak vremenski period, dok se stvara atmosfera straha ili srama. Takođe je povezano sa visokim stopama mentalnih problema, uključujući zloupotrebu supstanci u odrasloj dobi. Sve je više dokaza da se disciplina uči pomoću ohrabrenja, kao i od kazni koje su poštene, čvrste i jasno komunicirane.

Priprema

Koje korake poduzeti?

1. Formirajte tim sa kojim ćete raditi tokom cijelog procesa. Započnite sa svojim timom raspravljajući o pristupu i razmotrite listu pokazatelja.
 - a. Izaberite najvažnije za svoju školu.
 - b. Dodajte indikatore za koje smatrate da nedostaju.
 - c. Ispunite obrazac sa desetak pokazatelja koji su vam važni. Obavezno odaberite neki pokazatelji gdje se dobro snalazite, a neki gdje trebate dodatni razvoj.

2. Sa svojim timom pripremite akcioni plan i vremenski okvir za prvu procjenu, koja će biti osnova za dalji razvoj. U procjenu trebate uključiti:
 - a. Učenike/ce
 - b. Nastavnike/ce
 - c. Ostalo školsko osoblje
 - d. Roditelje
 - e. Školski odbor
 - f. Članove zajednice sa kojima možda sarađujete.
 - g. ...

3. Razviti akcioni plan i vremenski okvir. Obavezno uključite:
 - a. Profil škole nakon prvog ocjenjivanja.
 - b. Korake koje treba preduzeti (u narednih 6 meseci).
 - c. Druga procjena , kako bi naučili više o razvoju događaja.

20 mogućih indikatora za procjenu zdravlja, sigurnosti i zaštite u vašoj školi:

- 1) Školske zgrade i objekti su čisti, sigurni i redovno se održavaju.
- 2) Čista i sigurna voda za piće dostupna je svim učenicima i školskom osoblju.
- 3) Usluge školske kuhinje (ako postoje) pružaju sigurnu i hranjivu hranu i u skladu su sa svim higijenskim pravilima.
- 4) Škola ima i provodi politike kojima osigurava sigurno fizičko okruženje, zaštitu od fizičkih i hemijskih rizika koji mogu ugroziti sigurnost i zdravlje učenika/ca i školskog osoblja.
- 5) Škola ima i primjenjuje politike obuke i ima kvalifikovane nastavnike/ce za jednostavne zdravstvene intervencije.
- 6) Škola ima i provodi politike, programe i postupke osmišljene da identificira, spriječi i odgovori na nasilje, uznemiravanje, zlostavljanje djece i zanemarivanje, a koje razumiju i znaju svi članovi školske zajednice.
- 7) Škola ima i provodi zdravstveno obrazovanje zasnovano na vještinama, uključujući prevenciju rizičnog ponašanja u smislu zloupotrebe supstanci i HIV / AIDS-a.
- 8) Škola ima politike koje omogućavaju trudnicama da ostanu upisane, i koje ih ohrabruju da se vrate u školu nakon porođaja.
- 9) Škola ima i provodi politike koje zabranjuju tjelesno kažnjavanje i promovišu nenasilno kažnjavanje kao prihvatljiv disciplinski postupak.
- 10) Škola ima politike i postupke koji pomažu nastavnicima/cama da se na pošten i dosljedan način bave problemima agresije i nasilja.
- 11) Nastavnici/ce ne pribjegavaju tjelesnim ili emocionalnim kaznama ili drugim agresivnim kaznama za discipliniranje učenika/ca.
- 12) Pravila školske discipline su praktična i jasna svima.
- 13) Škola ima kodeks ponašanja koji definiše kakvo se ponašanje očekuje od učenika/ca.
- 14) Škola ima i provodi prihvatljive politike o sigurnoj upotrebi Interneta, društvenih medija i srodne IKT tehnologije.
- 15) Učenici/ce i nastavnici/ce osjećaju se sigurno u školi.
- 16) Školsko osoblje podstiče učenike/ da brinu jedni o drugima.
- 17) Učenici/ce su sigurni da će pomoć i podršku dobiti kad im ona zatreba.
- 18) Škola integrira zdravstveno obrazovanje zasnovano na [životnim] vještinama u svoj nastavni plan i program. Učenici/ce uče teme i vještine koje mogu biti korisne u stvarnom životu u njihovom mjestu.
- 19) Programi životnih vještina prilagođeni su lokalnim socio-kulturnim normama, vrijednostima i religiji.
- 20) Roditelji imaju priliku razgovarati o školskim politikama i kodeksima ponašanja i pozvani su da daju svoj doprinos školskom procesu donošenja odluka.

Akcija

Unutar svojeg tima izaberite 10 indikatora sa liste.

Odabrani pokazatelji za zdravlje, sigurnost i zaštitu.	Status ovog pokazatelja u mojoj školi, na skali od 1 do 10.	Koraci koje treba preduzeti (priključeni za vrijeme diskusije).
1)	1.....10	
2)	1.....10	
3)	1.....10	
4)	1.....10	
5)	1.....10	
6)	1.....10	
7)	1.....10	
8)	1.....10	
9)	1.....10	
10)	1.....10	

1. Na osnovu gornje liste, pripremite brošuru koja će se dati svim učesnicima/cama uključenim u proces procjene.
2. Formirajte okrugle stolove sa različitim učesnicima/cama (učenicima/cama, nastavnicima/cama, članovima osoblja, roditeljima, članovima odbora itd.). Članovi/ce odbora mogu se sastati povodom velikog školskog događaja, ili na zakazanim sastancima, prema njihovoj dostupnosti.
3. Zamolite ih da razgovaraju o svojoj procjeni i komentarima.
4. Zadajte im da iznesu prijedloge za poboljšanje.
5. Prikupite sve komentare i prijedloge u svom timu.
6. Osmislite jasan i djelotvoran glavni plan za narednih 6 do 12 mjeseci.
7. Prikažite glavni plan svim uključenim strankama.
8. Isplanirajte naredni period procjene (transparentnost je na prvom mjestu!).

Poglavlje škole zasnovane na ljudskim pravima - Tema 4:

Procjena rodne prilagođenost u mojoj školi:

Svjesnost

Jednakost spolova je u središtu principa ljudskih prava i vrijednosti Ujedinjenih nacija. Načela povezana s ljudskim pravima zabranjuju diskriminaciju na osnovu spola, što znači da su države članice dužne promovirati rodnu ravnopravnost. Prema UN Održivom Razvojnem cilju 5, rodna ravnopravnost nije samo temeljno ljudskog pravo, već i neophodna osnova za miran, prosperitetniji i održiviji svijet.

Prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji, spol i rod su važne odrednice zdravlja. Biološki spol i socijalno konstruirani rod djeluju kako bi kreirali i ranjivost na loše zdravlje i razlike u ponašanju u potrazi za zdravljem i zdravstvenim ishodima za žene i muškarce. Rod opisuje te karakteristike žena i muškaraca koje su u velikoj mjeri društveno stvorene, dok spol obuhvaća one koji su biološki određene. Međutim, ti se izrazi često pogrešno koriste naizmjenično u znanstvenoj literaturi, zdravstvenoj politici i zakonodavstvu.. (<https://www.who.int/genomics/gender/en/> 21. avgusta 2020)

Rod se razumijeva kao odnos muškaraca i žena (perceptivno i materijalno). Nije određen biološki, na osnovu seksualnih karakteristika žena ili muškaraca. Rod je konstruiran socijalno. To je centralno organizacijsko načelo društava i često upravlja procesima proizvodnje i reprodukcije, potrošnje, i distribucije. Uprkos ovoj definiciji, rod se često pogrešno shvaća samo kao za promociju žena. Međutim, rodna pitanja usredotočena su na žene i na odnos između muškaraca i žena, njihove uloge, pristup i kontrolu nad resursima, podjelom rada, interesima i potrebama. Rodni odnosi utječu na sigurnost domaćinstva, porodičnu dobrobit, planiranje, proizvodnju i mnoge druge aspekte života.

Rod je sastavni aspekt svakog područja obrazovanja kako bi se osiguralo ne samo zadovoljenje osnovnih potreba djevojčica i dječaka, već i mogućnost da, bez obzira na spol, ostvare svoj puni potencijal i ostvare svoja ljudska prava.

Nažalost, stručnjaci u obrazovanju često izjednačavaju spol s određenim "predviđenim" ponašanjem (ono što bi „dječaci trebali raditi“ nasuprot onome što bi trebale raditi djevojke). Ne uspijevaju vidjeti širu sliku društveno izgrađenih uloga i stereotipa koji dovode do takvih ponašanja.

Rodne uloge stvara društvo i uče se od generacije do generacije kao dio kulture društva. Jer rod je društveno naučena konstrukcija (na primjer, naučena u porodici ili u školi), sve što je povezano s tim može se promijeniti kako bi se postigla pravičnost i jednakost za žene i muškarce.

Što se tiče škole i učenja, stavovi i postupci porodica i nastavnika/ca mogu dramatično utjecati na kognitivni razvoj djevojčica i dječaka. Porodice mogu eksplicitno ili implicitno definirati različite uloge koje bi dječaci i djevojčice trebali igrati, a ovaj proces započinje rano. Među-kulturalno istraživanje pokazuje da djeca počinju biti svjesna rodni razlika i stereotipa sa oko dvije do tri godine. Od četvrte do pete godine djeca su često podvrgnuta stereotipima, više nego što će biti kasnije. Svako odrasta među utjecajima svojih porodica i škola koju pohađaju dugi niz godina, više sati dnevno.

Razlike u institucionalnim obrazovnim pristupima zasnovanim na spolu, [su vrsta spolne](#) diskriminacije u obrazovnom sistemu koje mogu uticati i na muškarce i na žene tokom i nakon njihovog obrazovanja. Muškarci imaju veću vjerovatnoću da budu pismeni u globalnom prosjeku, iako su veći rezultati pismenosti kod žena zastupljeni u mnogim zemljama. Muškarci i žene imaju spolne razlike u postizanju njihovih obrazovnih ciljeva. Iako muškarci i žene mogu imati isti nivo obrazovanja, ženama je teže dobiti menadžerske poslove, te imaju češće finansijske brige. Muškarci su obično stekli više obrazovanja nego žene, u prošlosti, ali se rodni jaz u obrazovanju u posljednjih nekoliko desetljeća u većini promijenio, pogotovu kod Zapadnih i mnogih nezapadnih zemalja.

Je li normalno da se postavljaju ovakva pitanja u vašoj školi: „Postoje li alternative za djevojčice koje čiste učionicu?“ ili „Šta bi se dogodilo kad bi dječaci čistili, dok bi djevojčice micale stolove?“ Ova vrsta kritičkog razmišljanja mogla bi potaknuti ljude na razmišljanje, preispitivanje i traženje boljeg pogleda prema vlastitim pretpostavkama.

Da li djevojčice i dječaci imaju jednake mogućnosti da se upišu u vašu školu? Da li djevojčice i dječaci komuniciraju jednako u vašoj školi? Da li djevojčice i dječaci drugačije komuniciraju sa svojim učiteljima (muško i žensko)? Da li se rodni stereotipi odražavaju u nastavnom programu koji su učenici/ce pohađali, u udžbenicima koje koriste, kao i u klubovima i vannastavnim aktivnostima u vašoj školi koje su otvorene i dostupne djevojčicama i dječacima?

Cilj procjene rodne osjetljivosti vaše škole je promocija rodne ravnopravnosti. Ovaj napor da se premosti jaz između djevojčica i dječaka u pogledu školske klime, nastave i procesa učenja zahtijevaju iskrenost i postepen pristup.

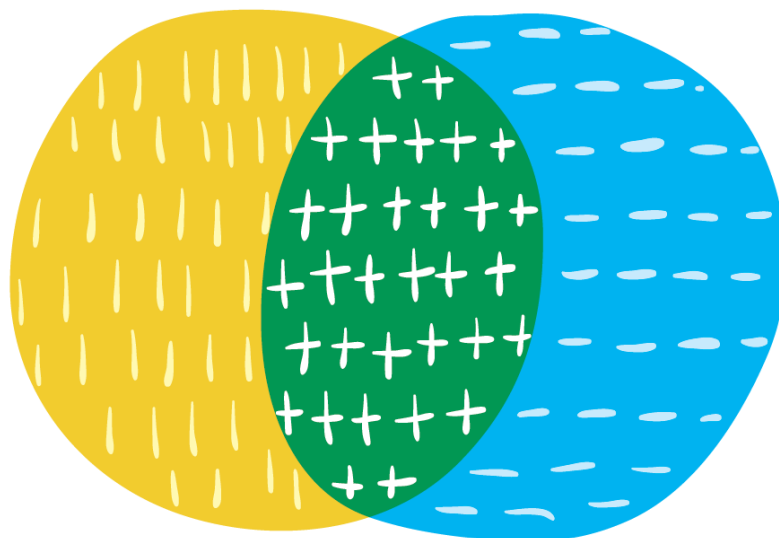
Priprema

Koje korake poduzeti?

1. Formirajte tim sa kojim ćete raditi tokom cijelog procesa. Započnite sa svojim timom raspravljajući o pristupu i razmotrite listu pokazatelja.
 - a. Izaberite najvažnije za svoju školu.
 - b. Dodajte indikatore za koje smatrate da nedostaju.
 - c. Ispunite obrazac sa desetak pokazatelja koji su vam važni. Obavezno odaberite neki pokazatelji gdje se dobro snalazite, a neki gdje trebate dodatni razvoj.

2. Sa svojim timom pripremite akcioni plan i vremenski okvir za prvu procjenu, koja će biti osnova za dalji razvoj. U procjenu trebate uključiti:
 - a. Učenike/ce
 - b. Nastavnike/ce
 - c. Ostalo školsko osoblje
 - d. Roditelje
 - e. Školski odbor
 - f. Članove zajednice sa kojima možda sarađujete.
 - g. ...

3. Razviti akcioni plan i vremenski okvir. Obavezno uključite:
 - a. Profil škole nakon prvog ocjenjivanja.
 - b. Korake koje treba preduzeti (u narednih 6 meseci).
 - c. Druga procjena , kako bi naučili više o razvoju događaja.

24 moguća pokazatelja za procjenu rodne ravnoteže u obrazovanju i ponašanju u vašoj školi:

- 1) Školska misija i / ili vizija i politike protiv rodne diskriminacije u praksi upisa i podučavanja / učenja postoji i provodi se.
- 2) Djevojčice i dječaci imaju jednak pristup besplatnom i obaveznom obrazovanju.
- 3) Djevojčice i dječaci ravnopravno učestvuju u definisanju pravila i propisa u učionicama i školama i u određivanju disciplinskih mjera, posebno u pogledu sprječavanja diskriminacije, nasilja i zlostavljanja.
- 4) Roditelji i vođe zajednice jednako cijene učiteljice i učitelje.
- 5) Djevojčice imaju pristup ženskim higijenskim proizvodima i objektima u školi.
- 6) Djevojke imaju jednak pristup i mogućnosti za fizičku igru i druge vannastavne sadržaje i aktivnosti kao dječaci.
- 7) Nastavni plan i program odražava stvarnost i svakodnevne životne potrebe djevojčica i dječaka. Ako ne, preporučuju se korektivne prilagodbe nastavnog programa što je više moguće.
- 8) Školski materijali za podučavanje i učenje prikazuju različite djevojčice i dječake, socijalno-ekonomsko porijeklo s jednakom istaknutošću, potencijalom i poštovanjem.
- 9) Materijali za učenje koje škola pruža ne uključuju rodne predrasude (npr. Izrazi poput "on" ili "ona" se koriste sa jednakom učestalošću).
- 10) Uloge, odgovornosti i aktivnosti djevojčica i dječaka odražavaju ravnotežu snaga i odlučivanja.
- 11) Stereotipi o spolu su obrnuti (npr. djevojčice mogu biti doktorice ili naučnice, dječaci nastavnici ili medicinski tehničar).
- 12) Djevojčice i dječaci su prikazani na fotografijama, grafikama i ilustracijama s jednakom učestalošću i sa jednakim statusom (bez rodnih stereotipa).
- 13) Djevojčice i dječaci prikazani su jednako na rukovodećim pozicijama i kao heroji.
- 14) Djevojčice i dječaci se jednako tretiraju u smislu njihovog samopouzdanja, inteligencije i vještina rješavanja problema.
- 15) Svi nastavnici/ce očekuju i potiču djevojčice i dječake da daju svoj doprinos i učestvuju u tome, učenju i drugim aktivnostima podjednako.
- 16) Svi nastavnici/ce jednako vrjednuju stavove djevojčica i dječaka.
- 17) Svi nastavnici/ce vjeruju da i djevojčice i dječaci mogu postići jednaku kompetenciju iz svih predmeta, uključujući pismenost, računanje, nauke i životne vještine.
- 18) Nastavnici/ce su obučeni da aktivno prepoznaju rodnu pristranost u nastavnim materijalima, školi, okruženju, vlastitom poučavanju i mogu ispraviti postojeće pristranosti.
- 19) Školski rukovodioci se na isti način odnose prema nastavnicima i nastavnicama.
- 20) Žene i muškarci iz zajednice su pozvani sa specijalizovanim relevantnim znanjem ili vještinama i dobrodošli su u nastavi kao osobe sa iskustvom.
- 21) Djevojčice i dječaci osjećaju se samouvjereno u donošenju odluka koje se možda ne smatraju tradicionalnim muškim ili ženskim odabirom.
- 22) Podržavaju se djevojčice da savladaju matematiku i nauke.
- 23) Djevojkama i dječacima se podjednako dodjeljuju glavne odgovornosti, kao što je predsjednik/ica razreda ili grupa u određenim aktivnostima.
- 24) Jednaka zastupljenost djevojčica i dječaka osigurana je u školskim vijećima ili drugim školskim aktivnostima.

Akcija

Unutar svojeg tima izaberite 10 indikatora sa liste.

Odabrani pokazatelji rodne prilagođenosti	Status ovog pokazatelja u mojo školi, na skali od 1 do 10.	Koraci koje treba preduzeti (priključeni za vrijeme diskusije).
1)	1.....10	
2)	1.....10	
3)	1.....10	
4)	1.....10	
5)	1.....10	
6)	1.....10	
7)	1.....10	
8)	1.....10	
9)	1.....10	
10)	1.....10	

1. Na osnovu gornje liste, pripremite brošuru koja će se dati svim učesnicima/cama uključenim u proces procjene.
2. Formirajte okrugle stolove sa različitim učesnicima/cama (učenicima/cama, nastavnicima/cama, članovima osoblja, roditeljima, članovima odbora itd.). Članovi/ce odbora mogu se sastati povodom velikog školskog događaja, ili na zakazanim sastancima, prema njihovoj dostupnosti.
3. Zamolite ih da razgovaraju o svojoj procjeni i komentarima.
4. Zadajte im da iznesu prijedloge za poboljšanje.
5. Prikupite sve komentare i prijedloge u svom timu.
6. Osmislite jasan i djelotvoran glavni plan za narednih 6 do 12 mjeseci.
7. Prikažite glavni plan svim uključenim strankama.
8. Isplanirajte naredni period procjene (transparentnost je na prvom mjestu!).

Poglavlje škole zasnovane na ljudskim pravim - Tema 5:

Procjena uključenosti porodice, zajednice i učenika/ca u razvoju škole zasnovane na ljudskim pravima

Svjesnost

Primjena principa ljudskih prava zadatak je koji nužno angažira vlade, kao što je predviđeno statutom svih osnovnih konvencija o ljudskim pravima, uključujući one o obrazovanju. U isto vrijeme, sve više i više demokratskih društava prepoznaju ograničene mogućnosti vlada da provode standarde i principe ljudskih prava, izuzev ukoliko svi ljudi nisu aktivno uključeni i pridržavaju ih se. Da bi ljudska prava postala stvarnost, svi ih moraju podržavati i poštovati, uključujući porodice, škole i druge institucije koje pružaju usluge učenicima/cama, kao i zajednice i svi nivoi uprave.

Naročito ovdje trebate razumjeti koliko su blisko Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima Ujedinjenih nacija i Konvencija o pravima djeteta (CRC) povezane (pogledajte kratku historiju u tabeli ispod). Deklaracija o ljudskim pravima također naglašava primarnu važnost roditelja i porodica u zaštiti prava djece. Međutim, postoji pogrešna percpcija da je CRC odgovoran za djecu koja su daleko os svojih roditelja i drugih zakonskih staratelja, te se odgovornosti više prebacuju na vlade.

Međutim, to nije slučaj. U nekoliko članaka Konvencija se izričito poziva na važnost roditelja i porodica, čime vlade imaju zadatak zaštite i pomaganja porodicama u ispunjavanju njihove ključne uloge kao njegovatelja svoje djece. Ona poziva vlade da poštuju odgovornosti roditelja, zakonskih staratelja i drugih staratelja pružajući odgovarajuće smjernice.

1945	Nakon Drugog svjetskog rata, mnoge su se države svijeta dogovorile da formiraju uniju osnivanje UN-a, odnosno Ujedinjenih Nacija . Željeli su zajedno podržati mir i slobodu u svijetu..
10 decembar 1948	Na današnji dan, Ujedinjene nacije usvojile su Univerzalnu deklaraciju o Ljudskim pravima . Postavljena su osnovna prava svih ljudskih bića na svijetu, te se primjenjuju i na djecu. Kao priznanje za nevolju mnoge djece, razumijevanje je bilo redefinisano kako bi djeci omogućilo poseban status i zaštitu..
1950	Predložen je prvi nacrt deklaracije o pravima djece o kojoj su nekoliko godina raspravljale države članice UN-a.
20 novembra 1959	Na današnji dan, Generalna skupština Ujedinjenih nacija usvojila je Deklaraciju Prava djeteta koja definišu dječja prava kao pravo na zaštitu, obrazovanje, zdravstvenu zaštitu, sklonište i dobru prehranu. Iako takva izjava nije bila obavezujuća za sve države članice, ona je označila prvi veliki međunarodni sporazum i konsenzus o temeljnim principima prava djece .
1979	U cijelom svijetu je ova godina obilježena kao Godina djeteta. Svuda se razmišljalo i raspravljalo o pravima djece. Za korist djece, sve je više ljudi željelo da se ta prava ostvaruju i budu detaljnija, i što je još važnije, učiniti pravno obavezujućim.
20 novembra 1989	Na današnji dan, Generalna skupština Ujedinjenih nacija jednoglasno usvojila Konvenciju o pravima djeteta . Od tada su vlade gotovo svih država svijeta potpisale Konvenciju o pravima djeteta.

Konvencija se takođe snažno zalaže za učešće učenika/ca i podržavanje njihovih prava na učešće, naime: pravo na pristup informacijama, pravo na izražavanje, pravo na uključenost u donošenje odluka i pravo na udruživanje. Kako bi promovisali pravo na učešće u školskom kontekstu, neophodno je osigurati povoljno okruženje u obrazovanim institucijama, porodicama, zajednicama i društvu u cjelini. U tom kontekstu, pitanje kao što su inkluzija, jezik, disciplinsko kažnjavanje, sigurno okruženje i rodna ravnopravnost igraju presudnu ulogu.

Dakle, procjena sveobuhvatnosti školskog pristupa uključivanju učenika/ca, porodice i za učešće zajednice, potrebno je sagledati tri ključne oblasti, i to:

1. Mehanizmi da učenici izraze svoje stavove o školskim radovima, školskom životu, i učestvovanje u školskoj organizaciji,
2. Mehanizmi za izgradnju školsko-porodičnih partnerstava za upravljanje i vođenje škole, razvoj i zaštitu učenika/ca i
3. Mehanizmi za izgradnju partnerstva/zajednica za školu, upravljanje i podrška, zaštita učenika/ca i unaprjeđenje zajednice.

Priprema

Koje korake poduzeti?

1. Formirajte tim sa kojim ćete raditi tokom cijelog procesa. Započnite sa svojim timom raspravljajući o pristupu i razmotrite listu pokazatelja.
 - a. Izaberite najvažnije za svoju školu.
 - b. Dodajte indikatore za koje smatrate da nedostaju.
 - c. Ispunite obrazac s desetak pokazatelja koji su vam važni. Obavezno odaberite neki pokazatelj gdje se dobro snalazite, a neki gdje trebate dodatne razvoj.

2. Sa svojim timom pripremite akcioni plan i vremenski okvir za prvu procjenu, koja će osnova za dalji razvoj. U procjenu trebate uključiti:
 - a. Učenike
 - b. Nastavnike
 - c. Ostalo školsko osoblje
 - d. Roditelje
 - e. Školski odbor
 - f. Članove zajednice sa kojima možda sarađujete
 - g. ...

3. Razviti akcioni plan i vremenski okvir. Obavezno uključite:
 - a. Profil škole nakon prvog ocjenjivanja.
 - b. Korake koje treba preduzeti (u narednih 6 meseci).
 - c. Druga procjena , kako bi naučili više o razvoju događaja.

18 mogućih pokazatelja za procjenu nivoa uključenosti različitih učesnika/ca u vašoj školi:

- 1) Škola promovira interakciju između učenika/ca na način koji je u skladu s demokratskim metodama (tj. međusobno poštovanje, saradnja, kritičko razmišljanje i razumijevanje za rješavanje problema).
- 2) Škola pruža i podržava mogućnosti učenika/ca da izraze svoje stavove u vezi sa aktivnostima i životom u školi.
- 3) Škola ima mehanizme - poput školskog newsletter-a ili publikacije, učeničke oglasne table, okvir za mišljenje ili alate za anketiranje - kako bi se učenicima/cama pružila prilika da izraze svoje mišljenje i brige o važnim pitanjima škole i zajednice.
- 4) Škola uključuje učenike/ce na sastanke i planiranje sesija koji se tiču njihove dobrobiti.
- 5) Škola ima aktivno vijeće učenika/ca.
- 6) Svi učenici imaju jednaku priliku da učestvuju u upravljanju, i vodstvo školskih klubova, timova i udruženja.
- 7) Škola ima Udruženje roditelja i učitelja/ca koje se redovno sastaje i ima pisani plan akcija.
- 8) Škola pruža razumljive, pristupačne i dobro publicirane procese za uticanje na odluke, pokretanje pitanja ili nedoumica, žalbe na odluke i rješavanje problema.
- 9) Škola širi informacije o školskim reformama, politikama, disciplinskom postupku, procedurama, alatima za procjenu i školskim ciljevima.
- 10) Škola redovito šalje vijesti o školskim aktivnostima roditeljima i članovima/cama Školskog odbora.
- 11) Roditelji se podstiču da postavljaju pitanja ili raspravljaju o pitanjima koja se tiču njihovog djeteta / djece u školi.
- 12) Škola roditelje potiče i pomaže im kako bi pomogli svojim učenicima/cama da utvrde znanje i uče kod kuće kada se to smatra potrebnim.
- 13) Škole komuniciraju s roditeljima o pozitivnom ponašanju i postignućima učenika/ca, a ne samo u slučaju incidenata, lošeg ponašanja ili neuspjeha.
- 14) Roditelji obavještavaju školu o svim većim promjenama u životu djeteta u kući, tako da po potrebi se može pružiti odgovarajuća pomoć.
- 15) Škola ima veze s vođama zajednice i drugim sudionicima, reagira na potrebe zajednice i pruža mogućnosti za razmjenu ideja sa zajednicom u nastojanju da povećaju pristup i dobrobit svih učenika/ca bez obzira na njihovo porijeklo ili sposobnosti.
- 16) Zajednica pomaže školi da dopre do svih učenika/ca koji su isključeni iz škole.
- 17) Pozivaju se žene i muškarci iz zajednice sa specijalizovanim znanjem ili vještinama, te su dobrodošli da učestvuju u nastavi kao osobe sa iskustvom.
- 18) Škola razvija partnerstva sa lokalnim preduzećima, grupama civilnog društva i nevladinim organizacijama kako bi unaprijedili učenje učenika/ca i tako pomogli porodicama..

Akcija

Unutar svojeg tima izaberite 10 indikatora sa liste.

Odabrani pokazatelji uključenosti	Status ovog pokazatelja u mojoj školi, na skali od 1 do 10.	Koraci koje treba preduzeti (priključeni za vrijeme diskusije).
1)	1.....10	
2)	1.....10	
3)	1.....10	
4)	1.....10	
5)	1.....10	
6)	1.....10	
7)	1.....10	
8)	1.....10	
9)	1.....10	
10)	1.....10	

1. Na osnovu gornje liste, pripremite brošuru koja će se dati svim učesnicima/cama uključenim u proces procjene.
2. Formirajte okrugle stolove sa različitim učesnicima/cama (učenicima/cama, nastavnicima/cama, članovima osoblja, roditeljima, članovima odbora itd.). Članovi/ce odbora mogu se sastati povodom velikog školskog događaja, ili na zakazanim sastancima, prema njihovoj dostupnosti.
3. Zamolite ih da razgovaraju o svojoj procjeni i komentarima.
4. Zadaite im da iznesu prijedloge za poboljšanje.
5. Prikupite sve komentare i prijedloge u svom timu.
6. Osmislite jasan i djelotvoran glavni plan za narednih 6 do 12 mjeseci.
7. Prikažite glavni plan svim uključenim strankama.
8. Isplanirajte naredni period procjene (transparentnost je na prvom mjestu!)

